

Justitiedepartementet
Dnr Ju2018/04280/L7

Yttrande angående promemorian Genomförande av student- och forskardirektivet (Ds 2018:37)

Justitiedepartementet har anmodat Umeå universitet att yttra sig över promemorian Genomförande av student- och forskardirektivet (Ds 2018:37). Detta yttrande har fastställts av rektor, efter beredning av International Office samt efter hörande med universitetsledning, universitets-förvaltning, fakulteter, studentkårer samt fackliga huvudorganisationer vid universitetet.

I promemorian finns många förslag som berör studenter, forskare, volontärarbetare och au-pair mm; Umeå universitet har begränsat sina synpunkter och kommentarer till de delar som berör universitet, dvs högre utbildning och forskning, och väljer i övrigt att avstå från kommentarer. I de delar som berör universitet men som inte har kommenterats särskilt, ställer sig Umeå universitet antingen positiv till förslagen eller saknar invändningar.

Övergripande och sammanfattande synpunkter

Umeå universitet menar att förslagen i Ds:n är välbehövliga. De nya villkoren är ett steg i rätt riktning när det gäller att förenkla rörligheten för studenter, forskare och doktorander från länder utanför Europa. Motsvarande förbättringar av villkoren föreslås även för medföljande familj. Umeå universitet tillstyrker därför många av förslagen och lämnar två synpunkter. En som gäller ikraftträdande och den andra som gäller implementering av Artikel 25 (EU-direktivet).

Försörjningskrav, avsnitt 7.6

För att beviljas ett uppehållstillstånd för högskolestudier föreslås att sökande ska ha *tillräckliga medel*. Vidare skrivs att denna del av reglering ”*utformas på ett sådant sätt att det stärker Sveriges attraktionskraft som destinationsland för studenter och forskare*”.

Gällande rätt kräver att studenter visar *egna medel*, vars tolkning av Migrationsöverdomstolen i slutändan har lett till många avslagsbeslut under åren, negativa konsekvenser, och oerhört mycket frustration bland internationella studenter.

Umeå universitet tillstyrker förslaget.

Sjukförsäkring för forskare, avsnitt 7.4

Med detta förslag upphävs ett onödigt krav som ställs på en forskare som ansöker om uppehållstillstånd. Umeå universitet vill betona vikten av att ta bort onödiga hinder som en utländsk forskare bemötts av vid flytt till Sverige.

Umeå universitet tillstyrker förslaget.

Tillståndstid, avsnitt 9.1 - 9.3

Gällande rätt kräver att studenter som antas till utbildning längre än ett år beviljas tillstånd ett år i taget. I jämförelse med andra länder sticker Sverige ut med denna praxis, och har i och med ofta långa handläggningstider orsakat negativa konsekvenser för studenter som sökt till Sverige.

Förslagen innebär att många byråkratiska hinder enligt gällande rätt upphävs.

Umeå universitet tillstyrker förslagen i detta avsnitt.

Rörlighet inom EU för forskare och studerande, avsnitt 16

Förslaget att utöka antalet dagar för kortare vistelse för gästforskare i annat EU-land från 90 dagar till 180 dagar av 360, samt förslaget om nytt tillstånd - Uppehållstillstånd för forskning för rörlighet vid längre vistelsegästforskare i annat EU-land - ger förbättrade möjligheter till forskningssamarbete och kompetensöverföring mellan universiteten i Europa. Förslaget att medföljande familjemedlemmar får samma möjligheter att röra sig inom EU som forskare och studerande är värdefullt för att familjerna ska kunna hållas samman. Umeå universitet tillstyrker förslagen i detta avsnitt.

Handläggningstid, avsnitt 17.2

Den långa handläggningstiden hos Migrationsverket för gästforskartillstånden har de senaste åren varit ett stort nationellt problem. Promemorian föreslår att handläggningstiden begränsas till 60 dagar om inte kompletteringar krävs. Det är av stor vikt att handläggningstiden regleras för att främja utbyten och rekrytering av internationella studenter och personal. En fördel skulle vara om en liknande begränsning av handläggningstiden kunde införas även vid förlängningar av tillståndet.

Uppehållstillstånd efter slutförd forskning eller efter slutförda studier, avsnitt 13

Ds:n föreslår att de som haft uppehållstillstånd, bl.a. för studier och forskning, får beviljas ett uppehållstillstånd, efter slutförda studier eller forskning, för högst nio månader för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att bedriva näringsverksamhet här. Detta är till följd av reglering i EU-direktivet (artikel 25). Denna reglering håller sig dock till minimikrav, (*minst nio månader*). Umeå universitet hänvisar till utgångspunkten för reglering i avsnitt 7.6 (s 84).

Konkurrentländer i Europa erbjuder längre uppehållstillstånd i motsvarande kategori och är därmed mer attraktiva för presumtiva studenter och forskare. Exempelvis erbjuder Tyskland 18 månader och Nederländerna 12 månaders uppehållstillstånd efter slutförda studier eller forskning. Sverige konkurrerar med dessa länderna för särskilt meriterade studenter och forskare och bör erbjuda samma, om inte bättre villkor, för att attrahera talanger bland studenter och forskare.

Vidare kan man konstatera att som följd av övriga gällande rätt, praxis och 'sambandsutmaningar' (ex. bostadsbrist, språket) tar det längre tid för utländska studenter och forskare att etablera sig i Sverige. Umeå universitet anser därför att tillståndstid bör utökas till minst 12 månader. I övrigt tillstyrker Umeå universitet förslagen i avsnitt 13.

Ikraftträdande, avsnitt 21

Ikraftträdande 1 juli 2019 kommer att innebära att en del studenter inför höstterminen 2019, kommer att beviljas tillstånd enligt gällande rätt och praxis, medan en del kommer beviljas tillstånd enligt de föreslagna nya reglerna, som i viss mån är generösare villkor.

Nya internationella studenter, för hösttermin 2019, får sina antagningsbesked 4 april och börjar snart därefter ansöka om uppehållstillstånd. De som då hinner få tillstånd innan 1 juli får det enligt gällande praxis och de som får beviljas tillstånd efter 1 juli kommer att få det enligt föreslagna ändringar i Ds:n. Det kan innebära att två studenter i samma program har olika tillstånd, enbart på grund av att beslutet fattades vid olika och arbiträra datum. Att tidigarelägga ikraftträdande kommer att vara behjälplig och en mer rättvist och enhetlig hantering av alla ansökningar från internationella studenter som påbörjar sina studier hösttermin 19.

Umeå universitet är därför angelägen om att ikraftträdandet tidigareläggs till 1 maj 2019.

Yttrandet har fastställts av rektor Hans Adolfsson efter föredragning av enhetschef Ingrid Svensson.

Hans Adolfsson
Rektor